

KARA ORDUSUNDAKİ SINIFLAR İÇİN GEREKLİ ER BEDEN VE BÜNYE YAPILARININ ANTROPOLOJİ YÖNÜNDEN TESPİTİ

Hazırlayan
Yüksel EMEKLİ
Antropolog Öğ. Ütgm.

I

GİRİŞ

Askerlik şubelerinde erlerin sınıflara ayırımı, beden ve bünye yapıları yönünden genellikle belirli bir esasa göre yapılmamaktadır.

Çoğu zaman erlerin dış görünüşüne bakılarak onun gürbüzlüğü, çevikliği ve kuvvetliliği üzerinde hüküm verilmekte, yada boy üzerinden bir değerlendirmeye gidilmektedir.

Bu durumu en iyi yansıtan, 1969 senesi ARGE Başkanlığı ettikleri içinde yer alan ve tarafımdan gerçekleştirilen E-2/56 nolu etüdün ikinci kısmındaki bir numaralı grafikdir. (Bakınız Grafik I)

Bu grafik incelenirse, Piyade sınıfında kısa boy ve bedendeki erlere karşılık, Ordonat sınıfında uzun boylu erlerle, Ulaştırmada kısa boylu erler görülür. Topçuda ise Sıhhiye sınıfına oranla iri bedenli erler daha az görülmektedir. (Bakınız Kaynakça 3).

Böylece sınıflar arasındaki insan gücü dağılımı dengesiz bir duruma girmektedir. Güçlerinden en çok yararlanılması gereken erler, muharip sınıfların dışına kaymaktadır.¹

1 1965 yılı güz döneminde İzmir Sıhhiye Er Eğitim Merkezindeki erler üzerinde yaptığım araştırmada çok kuvvetli bünye gösteren ve dinamometreyi 195 kıran erlere rastlanmıştır. Aynı yıl Konya Şeker Fabrikası Kampında bulunan millî güreşçiler üzerinde yapılan bir araştırmada güreşçilerin bu dinamometreyi ancak 180'ne kadar sıktıkları görülmüştür.

Diğer bir yönde eğitim ve muharebede yürüyüş, düzen, sür'at vs. gibi noktaların boy ile değil, vücudun bacakları teşkil eden kısmının, gövdeye oranla uzun yada kısa oluşu ile sıkı sıkıya ilgili oluşunun anlaşılmasıdır.

Aynı boya sahip bir insan grubu bu yönden incelenirse, bunların gövde ve alt taraf uzunlukları yönünden birbirine eşit olmadıklarını kolaylıkla görürüz. Aynı boya sahip olan bir topluma yürüyüş, koşu, direnme, atlayış temrinleri yaptırıldığı zaman bacakları uzun olanlarla, bacakları kısa olanların sonuca ulaşmadaki zaman ve enerji tüketiminin aynı olmadığı görülür. Bedenin iskeletine ve yapısına bağlı olan (Değiştirilmesi insan elinde olmayan) bu morfolojik farkların, erlerin görecekleri görevler yönünden sınıflara ayrılmasında ne kadar önemli olduğu kabul edilecektir.

Bu durumları dört katagoride özetleyebiliriz.

1- Er, belirli bir yapıya sahip kişisel canlılığı temsil eder. Bir kişinin yapısı, iskeletine ve bünyesine bağlıdır. Tüm insanlar aynı morfolojiye sahip değildir.

2- Piyade erleri yürüyüş, atlayış, karşı koymanın yanı sıra, 20, 30 Kg. olan teçhizatla azami 40 Km. yürüyüşe dayanması gerekmektedir. Muhabere erinin hat döşerken sırtında taşıdığı hat makarası 20 Kg. mı aşmakta hattı döşerken Piyade eri gibi uzun bir yol aşması ve arazinin çetin engebelerine karşı koyması gerekmektedir. İstihkâm erinin mevziler kazabilmesi için yapı yönünden çok kuvvetli olması gerekir. Topçu erlerinde de direnç bu erlerin vücutlarından ilk önce beklenen yöndür.

3- Bir erin iskeletine ve bünyesine bağlı olan şekil ve bedeninin, o kişinin başarısı ve gördüğü iş yönünden büyük önemi vardır.

4- Bir orduda erlerin bünye ve beden yapıları yönünden en çok randıman verecekleri sınıflara göre ayrılmaları, şüphesiz enerji birikimi ve iş hacmi yönünden ihmal edilemez.

II

SINIFLAR İÇİN GEREKLİ ER BEDEN VE BÜNYE YAPILARININ TESPİTİ

Bu açıklamaların sonucunda sınıfların beden ve bünye yapıları tespit edilirken, beden yapısı ile ilgili olarak Manouvrier'in² bünye yapısı ile ilgili olarak da Lefrou'nun³ endis ve sınıflaması esas alınmıştır.

Bu endis ve sınıflamalara boy da dahil edilmiş ve TORPİNARD'ın boy bölümlerinden yararlanılmıştır.⁴

(2) MANOUVRIER'İN BEDEN YAPISI İLE İLGİLİ ENDİSİ VE SINIFLAMASI
ALT TARAF UZ. $\times 100$

ENDİSİ : =		BÜST
(*)		
SINIFLAMASI :		
HYPER BRACHYSKELİE	$\times -74.9$ KADAR	Bacakların gövde uzunluğuna oranla çok kısa olması.
BRACHYSKELİE	75-0-79.9 ARASI	Bacakların gövde uzunluğuna oranla kısa olması.
SUP BRACHYSKELİE	80.0-84.9 "	Bacakların uzunluğuna oranla gövdenin daha uzun olması.
MEZATİSKELİE	85.0-89.9 "	Bacakların gövde uzunluğuna oranla eşit olması.
SUP MACROSKELİE	90.0-94.9 "	Bacakların gövde uzunluğuna oranla biraz daha uzun olması.
MACROSKELİE	95.0-99.9 "	Bacakların gövde uzunluğuna oranla daha fazla uzun olması.
HYPER MACROSKELİE	100.0- \times DAHA FAZLA	Bacakların gövde uzunluğuna oranla çok uzun olması.

(*) Bir organın şeklini sayı ile ifade etmektir.

(3) LEFROU'NUN BÜNYE İLE İLGİLİ ENDİSİ VE SINIFLAMASI
ENDİSİ: GÖĞÜS ÇEVRESİ + AĞIRLIK - BÜST

$\times -70$	Yukarı çok kuvvetli bünye
65-69.9	Orta kuvvetli "
60-64.9	" iyi "
55-59.9	" az iyi "
50-54.9	" orta "
45-49.9	" zayıf "
$\times -44.9$	Aşağı çok zayıf "

(4) Torpınard'ın boy bölümleri (Erkeklerde)

Kısa boylar	1500 mm kadar
Ortadan aşağı boylar	1600 mm den 1649 mm kadar
Ortadan yukarı boylar	1650 mm den 1699 mm "
Uzun boylar	1700 mm den yukarı.

Her iki endisin ve boy uzunluğunun askere alınma çağındaki kişiler üzerindeki yüzde dağılımı da, A.Ü.D.T.C.F. Antropoloji Dergisi 5 nci sayısında yer alan **YIRMI YAŞ İÇİNDEKİ TÜRK ERKEKLERİNİN ORTALAMA BOYLARI, BAŞ VE SKELİQUE ENDİSLERİ** adlı araştırmamda ortaya koyduğum ölçüler esas alınmıştır. (Bakınız Kaynakça; 5)

Bu ölçülerin yüzde ve dağılımları şöyledir:

Boyların Yüzde Dağılımı:

Kısa boylar	1590	mm. kadar	% 12.86
Ortadan aşağı boylar	1600-1649	mm. arası	% 24.83
Ortadan yukarı boylar	1650-1669	mm. arası	% 33.25
Uzun boylar	1700-	mm. yukarı	% 29.06

Beden yapıları ile ilgili yüzde dağılımı:

Hyperbrachyskélie	% 1.66
Brachyskélie	% 7.82
Sup Brachyskélie	% 28.17
Mezatiskélie	% 38.17
Sup Macroskélie	% 17.15
Macroekélie	% 5.15
Hyper Macroskélie	% 1.15

Bünye yapıları ile ilgili olarak da yine aynı derginin 4 ncü sayısında yer alan **TÜRK SİLAHLI KUVVETLERİ KARA ORDUSU ERLERİNİN BEDEN YAPILARI ÜZERİNDE BİR ARAŞTIRMA** adlı yazımdaki ölçülerden yararlanılmıştır. (Bakınız Kaynakça; 3).

Bünye yapıları ile ilgili yüzde dağılımı:

Çok kuvvetli	% 35.40
Kuvvetli	% 19.37
İyi	% 18.84
Az iyi	% 13.61
Orta	% 9.24
Zayıf	% 2.22
Çok zayıf	% 0.95

III SONUÇ

Tüm bu verilerin ışığı altında sınıflar için gerekli er beden, bünye ve boy katagorilerinin tesbitinde aşağıdaki özellikler gözönüne alınmıştır.

1. Türkiye'de yirmi yaş içinde silah altına alınacak olan kişilerin yukarıdaki endis ve sınıflamalara göre gösterdiği dağılımı.

2. Bu dağılım içinde sınıfların er sayılarının durumu.

3. Her sınıfın gösterdiği genel özellikler;

a. Piyade; Kara Ordusunun yarıya yakın bir kısmını kapsaması nedeni ile bu sınıfa seçilecek erler, dağılımın en yoğun kısmını kaplamıştır. Böylece; boy 1600 mm üstünde, beden yapıları dengeli (alt ve üst kısımlar arasında fazla farkın olmaması), bünye yönünden çok kuvvetliler ile az iyiler arasını kapsamaktadır. Bu yapılar, taarruz, savunma ve özellikle yakın boğuşma muharebelerinde ideal tip olarak düşünülmüştür.

b. Topçu; Bu sınıfın diğer sınıflara oranla kullandığı teçhizat ve malzemenin özelliği daha iri bedenli ve çok kuvvetli bir yapı gösteren erlerin seçilmesini gerektirmiştir. Boyda buna oranla 1650 mm itibaren başlamaktadır.

c. Muhabere; Beden yapıları yönünden piyade yapısında, fakat boy yönünden daha kısımlarla, bünye yönünden kuvvetli ve az iyiler arası düşünülmüştür.

d. Zırhlı Birlik; Zırhlı araç ve gereçlerle donatılmış bu sınıfa, bünye ve boy yönünden daha dengeli erler verilmesi gerekmiştir.

e. İstihkâm; görülen vazife, kullanılan teçhizat ve malzemenin durumu gözönüne alınarak, Zırhlı Birlik için gerekli olan bünye, boy ve beden bu sınıf içinde düşünülmüştür.

f. Ulaştırma; bu sınıf diğer sınıflara oranla değişik bir özellik göstermektedir. Araç kullanmada direksiyona hakimiyet ve ayak pedallarının kullanılması, kuvvetli bir bünyeyi ve uzun bacaklı olanların bu sınıfa alınmasını gerektirmiştir.

Genel boy dağılımında orta ve uzun boyların diğer sınıflarca doldurulmuş olması, Ordonat, Levazım ve Sıhhiye sınıflarına küçük

boyu erlerin alınmasını zorunlu kılmıştır. Yalnız Sıhhiye sınıfının savastaki vazife durumu gözönüne alınarak Ordonat ve Levazım sınıflarına oranla daha iyi bünyeli erler tercih edilmiştir.

Ayrıca Piyade sınıfındaki er sayısının çokluğu, bünye ve boy kategorilerine birer kategorinin daha ilavesini gerektirmiştir.

Yukarıdaki esaslar dahilinde hareket edilerek, her sınıf için gerekli er beden yapılarına ait kategoriler (EK-I)'de, bünye yapılarına ait kategoriler (EK-II)'de ve boy kategorileri de (EK-III) de gösterilmiştir.

Ayrıca beden kategorileri için sayı, bünye kategorileri için büyük ve boy kategorileri için de küçük harfler kullanılarak kodlamaya gidilmiştir. (EK-IV)

Böylece, örneğin; boyu 166 cm., büstü 88 cm., ağırlığı 67 kg., göğüs çevresi 92 cm., gelen bir er, beden yapısı yönünden (4), bünye yapısı yönünden (A) ve boy yönünden de (c) kategorilerine girmektedir. Bu değerleri kendine toplayan Piyade, Zırhlı Birlik, Topçu, İstihkâm sınıflarıdır. Bu er, bu sınıflardan herhangi birine verilebilir. (Örnek I)

IV

ÖNERİLER

1. Erlerin sınıflara ayırımı Askerlik Şubelerinde bu esaslar dahilinde yapılmalıdır.
2. Elde edilmiş bu esasların Türk Silahlı Kuvvetleri Beden Kabiliyeti Yönetmeliğine sokulması gereklidir.

KAYNAKÇA

1. **Kansu, Ord. Prof. Dr. Şevket Aziz:** *İnsangücünün tayininde Antropolojinin önemi*. ARGE Yayınları No. 33-1963
2. **Oliver, Georges** *Pratique Antropologique*, 23, Rue de L'ecole de Medecine, Paris, VIé

Şekil ve Örneklerin Listesi

Örnek - Alınan ölçülerin Değerlendirilmesine ait tablo.

Grafik - Arge E/56 No. lu Etüdün ikinci kısmında yer alan, halen Türk Silahlı Kuvvetleri Kara Ordusundaki sınıflar arasındaki Er beden dağılımları.

4. **Emekli, Ant. Öğr. Ütgm. Yüksel** *Kara Ordusu Erlerinin Beden Numaralarının Tespiti (İkinci Karım)* Gnkur. ARGE yayınları E.2/56
5. **Emekli, Ant. Öğrt. Ütgm. Yüksel** *Yirmi yaş içindeki Türk Erkeklerinin Boyları Baş ve Skatigue endisleri.* A.Ü.D.T.C.F. Antropoloji Dergisi Sayı 5 A.Ü. Basımevi 1971
3. **Emekli, Ant. Öğrt. Ütgm. Yüksel** *Türk Silahlı Kuvvetleri Kara Ordusu Erlerinin Beden Yapıları Üzerinde Bir Araştırma.* A.Ü.D.T.C.-F. Antropoloji Dergisi Sayı 4 A. Ü. Basımevi 1969

EKLERİN LİSTESİ

- EK-I BEDEN YAPILARI YÖNÜNDEN SINIFLARIN KATEGORİLERE AYRILMALARINI GÖSTERİR TABLO
- EK-II BÜNYE YAPILARI YÖNÜNDEN SINIFLARIN KATEGORİLERE AYRILMALARINI GÖSTERİR TABLO
- EK-III BOY YAPILARI YÖNÜNDEN SINIFLARIN KATEGORİLERE AYRILMALARINI GÖSTERİR TABLO
- EK-IV SINIFLARIN BEDEN, BÜNYE VE BOY KATEGORİLERİNE AİT KOD NUMARALARINI GÖSTERİR TABLO

ÖRNEK 1 ERİLERİN BEDEN BÜNYE VE BOY YAPILARINA GÖRE SINIFLARA AYRILMALARINI GÖSTERİR TABLO

Boy	Başt	Ağırlık	Göğüs Çevresi	Altıtaraf Ux.	Bedem Yapısı Altıtaraf \times 100	Bilgiye Yapısı Göğüs Çev. + Ağ. Başt	Boy	Sınıflar
166	88	67	92	78	$\frac{78 \times 100}{88} = 89.9$ Mezotiksel 4	$92 + 67 - 88 = 71$	Ortadan aşağı 166	Zarflı Birlik Topçu
170	90	66	89	80	$\frac{80 \times 100}{90} = 88.8$ Mezotiksel 4	$89 + 66 - 90 = 65$ Kuvvetli B	Uzun Boy 170	Zarflı Birlik Topçu Piyade İstiklam 4 Ad
155	90	50	80	65	$\frac{65 \times 100}{90} = 72.2$ Hyper Brachykel 1	$80 + 50 - 90 = 40$	155	Levazım 1 Gs
168	87	59	85	71	$\frac{71 \times 100}{87} = 80.4$ Sup. Brachykel 3	$85 + 59 - 87 = 57$ Az iyi D	Kısa Boy 168	Piyade 3 Dc
168	89	63	88	79	$\frac{79 \times 100}{89} = 88.8$ Mezotiksel 4	$88 + 63 - 89 = 62$ İyi C	Ortadan yukarı Boy 168	Piyade İstiklam Zarflı Birlik Topçu 4 Cx
159	90	65	75	69	$\frac{69 \times 100}{90} = 76.6$ Brachykel 2	$75 + 65 - 90 = 50$ Orta E	Kısa Boy 159	Ordusat Levazım Sohbiye 2 Fa
170	90	75	85	80	$\frac{80 \times 100}{90} = 88.8$ Mezotiksel 4	$85 + 75 - 90 = 70$ Çok Kuvvetli A	Uzun Boy 170	Zarflı Birlik Topçu İstiklam Piyade 4 Ad

KARA ORDUSUNDA SINIFLARA AYRIACAK ERLERİN BÜNYE YAPILARI YÖNÜNDEN KATEGORİLERNE GÖSTERİR TABLO

KATEGORİLER	A	B	C	D	E	F	G
SINIFLAR	x-20	65.69 9	60.64 9	55.59 9	50.54 9	45.49 9	x-44
PİYADE							
TOPÇU							
MUHABERE							
ZİRHİ BİRLİK							
İSTİHKAM							
ULAŞTIRMA							
SİHİYE							
LEVAZİM							
ORDONAT							

KAYA GRUŞUNDA SINIFLARA AYRILACAK ERLERİN BOY YAPILARI
YÖNÜNDEN KATEGORİLERİNİ GÖSTERİR TABLO

KATEGORİLER \ SINIFLAR	a	b	c	d
	x - 1590	1600 - 1649	1650 - 1699	1700 - x
PİVADE				
TOPCU				
MUHABERE				
ZIRHLI BİRLİK				
İSTINKAM				
ULAŞTIRMA				
SİHHİYE				
LEYAZIM				
ORDONAT				

KARA ORDUYUNDA SINIFLARA AYRILACAK OLAN ERLERİN
BEDEN YAPILARI YÖNÜNDEN KATEGORİLERİNİ GÖSTERİR TABLO

KATEGORİLER	1	2	3	4	5	6	7
SINIFLAR	x-74 9	75-79 9	80-84 9	85-89 9	90-94 9	95-99 9	100-x
PIYADE							
TOPÇU							
MUHABERE							
ZİRHİ BİRLİK							
İSTİHKAM							
ULAŞTIRMA							
SİHHİYE							
LEVAZİM							
ORDONAT							

KARA ORDUSUNDA SINIFLARA AYRILACAK ERLERİN BEDEN VE BÜNYE YAPILARIYLA İLGİLİ KOD NUMARALARINI GÖSTERİR TABLO

Kategoriler Sınıflar	Beden Yapıları	Bünye Yapıları	Boy Uzunlukları	Sınıfların Kod Numaraları
Piyade	345	ABCD	bcd	345 ABCD bcd
Topçu	456	ABC	cd	456 ABC cd
Muhabere	345	BCD	ab	345 BCD ab
Zehirli Briket	234	ABC	cd	234 ABC cd
İstikbâl	234	ABC	cd	234 ABC cd
Ulaştırma	567	BCD	bc	567 BCD bc
Sıhhiye	123	CDE	ab	123 CDE ab
Levazım	123	EFG	ab	123 EFG ab
Ordoant	234	DEF	ab	234 DEF ab